

Procesní právo patří k základům každého právního státu. Jeho účelem je úprava postupu fyzických a právnických osob, státních popř. jiných orgánů v řízení před soudem. V českém právním řádu tvoří civilní právo procesní samostatné právní odvětví. Lze jej vymezit jako postup subjektů civilního řízení, upravený normami občanského práva procesního. Civilní proces bezprostředně navazuje na původně jednotný proces, ze kterého se postupem času vydělil proces trestní a správní. V našem právním řádu zaujímá vedle trestního, správního a ústavního procesu civilní proces významné postavení, neboť poskytuje ochranu zejména všem soukromoprávním vztahům, tedy vztahům občanskoprávním, pracovním, rodinným a obchodním.

Dokazování je jednou z fází civilního řízení. Považuji jej za nejdůležitější část soudního řízení (hlavně sporného), neboť právě zde, při dokazování, se víceméně rozhoduje o tom, který z účastníků předložil natolik přesvědčivé důkazy, že mu soud dal za pravdu. Účastníci mají zákonnou povinnost označit důkazy k prokázání svých tvrzení (§120 osř).¹

Za téma své diplomové práce jsem si vybrala „Důkazní prostředky v civilním řízení.“ Ve své práci bych chtěla nastínit historický vývoj důkazních prostředků, obecně shrnout význam a místo důkazních prostředků v civilním procesu v rámci dokazování, zaměřit se na současnou právní úpravu a poté podrobněji rozebrat jednotlivé důkazní prostředky a případně upozornit na některé aplikační problémy, které mohou vyvstat kvůli nedostatečnému zákonnému vymezení důkazních prostředků.

Cílem této diplomové práce bylo objasnit současnou právní úpravu důkazních prostředků, provést rozbor jednotlivých důkazních prostředků, a to jak těch, které jsou občanským soudním řádem upraveny, tak i těch výslovně neupravených a celkově právní úpravu důkazních prostředků zhodnotit.

V první řadě bych chtěla zdůraznit, že velkou předností současné právní úpravy důkazních prostředků je, že obsahuje takové ustanovení (§ 125), které nevyklučuje užití de facto kteréhokoliv důkazního prostředku, který účastník navrhne. V právní úpravě totiž nelze zcela přesně zachytit všechny prostředky, které mohou vést k objasnění skutkového stavu věci a proto zákonodárce ponechává na soudci, který důkazní prostředek lze v rámci dokazování použít a jakým způsobem. Zákonná úprava je tedy postavena na principu materiální pravdy, kdy je upřednostňováno zjištění skutkového stavu blížícího se co nejvíce objektivní pravdě. V opačném případě, kdy by právní úprava umožňovala užití jen těch důkazních prostředků, které by byly v zákoně výslovně popsány, by se jednalo o princip formální pravdy, kdy by ani tak nezáleželo na objasnění skutkového stavu, ale na dodržení přesných forem, tak jak je zákon předepisuje. S formálním procesem se lze setkat již v římském procesu nebo v českém procesu ve středověku. V současné době lze prvky formalismu v dokazování nalézt v procesním právu některých anglosaských zemí. Právní úprava, která jde spíše formálním směrem je dle mého názoru příliš svazující. Ve skutečnosti by pak mohlo docházet k tomu, že díky nesplnění předepsané formy důkazního prostředku, nebude možno provést důkaz, který by vedl k objasnění skutkového stavu, ale soud by se spokojil s jiným důkazním prostředkem, který sice splňuje zákonné požadavky, ale je v rozporu s objektivní pravdou.

Občanský soudní řád byl, zvláště po revoluci v roce 1989, mnohokrát novelizován. Až na pár výjimek,⁶⁷ se tyto novelizace nezabývaly úpravou důkazních prostředků. Dle mého názoru by si důkazní prostředky částečnou úpravu již zasloužily.